

Отже, врегулювання ринку криптовалют має декілька переваг для України: 1) зросте інвестиційна привабливість криптовалютного ринку; 2) стимул для розвитку інфраструктури для криптовалют; 3) зменшення тіньового ринку криптовалют. При цьому необхідно стимулювати фізичних та юридичних осіб до використання легальних механізмів використання віртуальних активів, оскільки занадто жорстке регулювання може призвести до зростання корупції та зменшення легального використання криптовалют. Також при регламентації ринку віртуальних активів повинен враховуватися досвід країн Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. «Біткоїн та інші криптовалюти: ризики та перспективи використання в Україні». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/bitkoin-ta-inshi-kriptovalyuti-riziki-ta-perspektivi-vikoristannya-v>.
2. Галкевич С. Регулювання ринку криптовалют в Україні. URL: <https://law.chnu.edu.ua/rehuliuivannia-rynku-kryptovaliuty-v-ukraini/>
3. Гладких Д. М. Проблеми та перспективи розвитку ринку криптовалют в Україні. *Бізнесінформ*. 2017. № 8. С. 254-258.
4. Видай Т. ФОП та криптовалюта: операції, розрахунки та податки в Україні. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/214027_fop-ta-kriptovalyuta-operats-rozrakhunki-ta-podatki-v-ukrain
5. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про віртуальні активи» (доопрацьований). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=3637&conv=9>.
6. Казанчєєва Д. В., Дорош А. О. Криптовалюта: проблема правового регулювання. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 2 (23). С. 170-176.
7. Khomenko I. O., Sadchykova I.V., Krasnyanska Y.V. Current approaches to the analysis of the borrowers (creditworthiness ukrainian and world experience). *Economics. Ecology. Socium*. Odessa, 2019. Vol. 3, No.1. P. 48-55.
8. Хоменко І.О, Садчикова І.В., Онопрієнко А., Корицька А. Детермінанти розбудови кредитного ринку в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 3 (27). С. 200-210.
9. Хоменко І.О. Криптовалюти як сучасні інноваційні платіжні системи. *LXXIV Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*: тези доп. (16-17 трав. 2018 р., м. Київ). Київ : НТУ, 2018. С. 410.

Хоменко І. О., доктор економічних наук, професор
Волинець Л. М., кандидат економічних наук, професор
Національний транспортний університет, м. Київ, Україна
Сорока А. В., здобувачка вищої освіти 3 курсу, групи ЕК-201
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РИНОК ПРАЦІ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЕПОХИ

Розвиток штучного інтелекту (ШІ) на сучасному етапі має величезний вплив на ринок праці, призводячи до значних змін у вимогах до працівників, методах виробництва та організації бізнесу. ШІ, що включає різноманітні технології, такі як машинне навчання, автоматизація, розпізнавання образів та обробка природної мови, змінює підхід до функціонування ринку праці. З одного боку, ШІ надає нові можливості для підвищення продуктивності, зниження витрат та розвитку нових продуктів та послуг. З іншого боку, воно також приносить невизначеність та може мати потенційно негативні наслідки для робочих місць, вимагає нових навичок та пристосування до змін в ринкових умовах.

Згідно зі звітом Goldman Sachs, використання штучного інтелекту може призвести до збільшення продуктивності праці та зростання глобального ВВП на 7 % у майбутньому, так, як повідомляє Financial Times [1].

Згідно з оцінками звіту McKinsey Global Institute до 2030 року, наслідком впровадження штучного інтелекту може бути втрата роботи для близько 300 мільйонів людей. Автоматизація та штучний інтелект можуть призвести до заміщення близько 375 мільйонів робочих місць по всьому світу. Водночас впровадження нових технологій може

створити приблизно 135 мільйонів нових робочих місць. У результаті, очікується чиста втрата близько 300 мільйонів робочих місць, що складає приблизно 10 % від світової робочої сили [2].

Штучний інтелект може мати різний вплив на зайнятість в залежності від галузі та характеру роботи. Особливо вразливі до автоматизації є роботи, які включають рутинні та повторювані завдання, наприклад введення даних, бухгалтерський облік та адміністративна підтримка. Також, роботи, які вимагають фізичної праці, наприклад виробництво, також можуть бути замінені машинами. Штучний інтелект вже впливає на зайнятість в різних галузях. Наприклад, впровадження безпілотних автомобілів може призвести до зменшення кількості водіїв. Зростання електронної комерції та онлайн-торгівлі також може призвести до закриття багатьох звичайних магазинів, що може призвести до втрати робочих місць для продавців, касирів та інших працівників роздрібно торгівлі [2].

Навички, такі як емпатія, співчуття та здатність до адаптації, грають важливу роль в професіях, де взаємодія з людьми є основним аспектом роботи. Саме тому роботи, які вимагають креативності, критичного мислення та емоційного інтелекту, такі як викладання, догляд за людьми та соціальна робота, мають меншу ймовірність бути повністю автоматизованими, ці роботи вимагають навичок, які важко відтворити на машинах. Унаслідок широкого використання штучного інтелекту на ринку збільшиться попит на фахівців в гуманітарних та соціальних науках, кваліфікованих викладачів, ІТ-менеджерів та творчих особистостей. Незважаючи на впровадження «розумних технічних рішень» у медичних закладах, лікарів буде складно повністю замінити.

Однак варто зауважити, що впровадження нових технологій може також створити нові робочі місця в інших галузях, таких як розробка, управління та підтримка штучного інтелекту, створення нових продуктів та послуг на його основі, а також аналіз даних. Однак, враховуючи швидкий технологічний розвиток, важливо забезпечити доступність навчання та перепідготовки працівників, щоб вони могли адаптуватися до змін на ринку праці, сприяти інклюзивному розвитку та забезпечити сталий розвиток трудових ринків. Штучний інтелект може вплинути на майбутні роботи в різних галузях, таких як бізнес, освіта, медицина, транспорт та побут. Впровадження штучного інтелекту може сприяти більш швидкому та ефективному вирішенню складних завдань, що дозволить людям зосередитися на більш аналітичних та філософських аспектах своєї роботи [3].

В останньому звіті IBA Global Employment Institute відзначається, що в нових умовах на ринку праці ключовими навичками стануть креативне та критичне мислення [4]. Ці навички стають все більш важливими в контексті широкого впровадження штучного інтелекту, автоматизації та змін у робочому середовищі. Креативне мислення дозволяє генерувати нові ідеї, розробляти нові підходи та інновації, тоді як критичне мислення допомагає аналізувати складні ситуації, робити обґрунтовані висновки та приймати рішення на основі об'єктивних оцінок. Володіння цими навичками стає важливим фактором успіху на ринку праці в епоху штучного інтелекту та змін у технологічному середовищі.

Крім того, штучний інтелект може бути використаний для виконання небезпечних робіт, що може призвести до зменшення ризику для людей. Наприклад, роботи в радіаційно небезпечних або хімічно небезпечних умовах, роботи на висоті, роботи в зоні катастроф, рятувальні операції, та інші випадки, де праця людей може бути вкрай небезпечною, можуть бути виконані за допомогою штучного інтелекту та робототехніки. При використанні штучного інтелекту в небезпечних роботах важливо враховувати етичні аспекти, дотримуватись норм безпеки та захисту даних, а також забезпечувати належну підготовку та навчання персоналу, що працює з штучним інтелектом та роботами, для забезпечення безпеки та ефективності роботи.

Штучний інтелект має значний вплив на ринок праці сучасної епохи, викликаючи як можливості, так і виклики для працівників і роботодавців. Автоматизація робочих місць, етичні аспекти використання штучного інтелекту та зміни вимог до навичок

працівників - це лише кілька з викликів, які стикаються сучасні професіонали. Однак, для успішного впорядкування з цими викликами, необхідно розвивати навички, такі як креативність, критичне мислення, аналітичні навички, адаптивність та здатність до неперервного навчання. Також важливо враховувати етичні аспекти використання штучного інтелекту, забезпечуючи прозорість, захист даних та відповідальне використання цієї технології. Ринок праці продовжує змінюватися під впливом штучного інтелекту, і важливо бути готовими до цих змін, розвивати нові навички та усвідомлювати етичні аспекти використання цієї технології, щоб забезпечити успішне впровадження штучного інтелекту на ринку праці сучасної епохи.

Список використаних джерел

1. Бровінська М. Штучний інтелект руйнує ринок праці. Приблизно 300 млн людей можуть втратити роботу: хто в зоні ризику. *Dev.ua*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dev.ua/news/shtuchnyi-1680082390>.
2. Чи вплине штучний інтелект на ринок праці? *IT Рейтинг України*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://it-rating.ua/chi-vpline-shtuchniy-intelekt-na-rinok-pratsi>.
3. Атрощенко А. Інтерв'ю зі штучним інтелектом: які професії зникнуть, а які з'являться у майбутньому. *Speka*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://speka.media/stucnii-intelekt-pro-profesiyi-shho-zniknut-i-zyavlyatsya-v-maibutnyomu-pl23dv>.
4. Савчук Т. На порозі майбутнього: як штучний інтелект уже незабаром змінить ринок праці. *Радіо Свобода*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28669670.html>.
5. Хоменко І. О., Гурнак В.М., Волинець Л.М. Інтелектуалізація логістичних ланцюгів постачань при виконанні міжнародних перевезень на основі інвайронментальної концепції управління. *Новітні технології сучасного суспільства (НТСС-2019)*: зб. тез наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 12 грудня 2019 р.). Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2019. С. 165-166.
6. Хоменко І. О., Волинець Л. М. Інтегральні системні характеристики фрактальних структур при дослідженні активізації процесу розвитку кластерних формувань на автотранспорті. *Управління проектами, системний аналіз і логістика*. 2014. Вип. 14. С. 11-17.
7. Хоменко І. О. Застосування фрактальних структур при дослідженні динаміки економічних явищ та процесів. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2010. № 46. С. 52-55.

Щербінін М. Ю., здобувач вищої освіти 3 курсу, група ЦГЮ-201

Науковий керівник – **Хоменко І. О.**, доктор економічних наук, професор
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективне управління підприємством набуває особливої актуальності в умовах жорсткої ринкової конкуренції та нестабільної економічної ситуації в Україні. Це один з ключових чинників, що сприяють успіху і стійкості бізнесу за даних обставин. З огляду на таке, розумне планування за витратами підприємства, їх належний контроль та правильна оптимізація є важливими етапами в управлінні фінансовими ресурсами підприємства, що в свою чергу визначає його успішність та прибутковість.

Методологія АВС-аналізу має за мету класифікувати витрати на групи в залежності від їх впливу на загальні фінансові результати підприємства. Цей підхід покликаний зосередитися на тих витратах, які мають найбільший вплив на прибутковість бізнесу та зменшити витрати в цих областях.

У вітчизняній науці було глибоко та змістовно проаналізовано методологію АВС-аналізу Ю. Івахнів та І. Спільник [1, с. 170-171]. Наводячи основні тези дослідження авторів, можна резюмувати, що АВС-аналіз є ефективним інструментом управління запасами, який дозволяє ідентифікувати категорії матеріалів, що мають різну важливість для підприємства.